

Laulu-Miesten vuosisata

Musiikkitalon konserttisali tarjosi komeat puitteet Laulu-Miesten 100-vuotisjuhlakonsertille.

Laulu-Miehet-kuoron perusti keväällä 1914 joukko entisiä Ylioppilaskunnan Laulajien ja Suomen Laulun mieskuoron laulajia. Nykykuoron jäsenistö koostuu YL:n ja muiden pääkaupunkiseudun akateemisten kuorojen entisistä jäsenistä ja muista kokeneista laulajista.

Laulu-Miesten 100-vuotisjuhlakonsertti kuultiin Musiikkitalossa 15.11. Kuoro on toiminut vuosikymmenten mittaan lukuisten kantaesitysten esittäjänä, mikä olikin yksi 100-vuotisjuhlakonsertin teemoista. Konsertissa kuultiin kuoron kantaesittämiä teoksia, säveltäjinä mm. Sibelius, Madetoja ja Linnala. Uutena kantaesityksenä kuultiin kuoron tilaama Mikko Heiniön sävellys *Isoisän runoja* Lassi Nummen teksteihin. Orkesterisäestyksellisinä teoksina kuultiin Madetojan *Aslak Smaukka* sekä Sibeliuksen *Koskenlaskijan morsiamet* ja *Finlandia*. LM-Suurkuoroa johtivat entiset johtajat Urpo Rauhala, Sakari Hildén ja Ilkka Kuusisto.

Laulu-Miesten juhluvuosi huipentuu 26.2.–10.3.2015 Japaniin suuntautuvaan konserttimatkaan. Kuoro esittää Japanissa Sibeliuksen *Kullervo-sinfonian* yhdessä japanilaisten solistien ja orkesterin kanssa. Kapellimestarina toimii Yiu Nitta, joka on opiskellut kapellimestariksi Sibelius-Akatemiassa. Kiertueen ohjelmistoon kuuluu myös laaja

Sibeliuksen lauluista koostuva a cappella -ohjelma sekä Mikko Heiniön, Jouko Linjaman ja Eino Linnalan laulut. Kansainvälistä mieskuoromusiikkia edustavat Francis Poulenc ja Carl Orff.

Linnalaa levyinä ja nuotteina

Eino Linnalan mieskuorosävellykset ovat muodostaneet merkittävän osan Laulu-Miesten ohjelmistosta viimeisten vuosien aikana. Kuoron taiteellisen johtajan Matti Hyökin sanoin Sibelius, Kuula, Madetoja ja Palmgren ovat suomalaisessa kansallissalleriassa kuin kiveen hakatut neljä Yhdysvaltain presidenttiä. Heidän arvonsa on ajat sitten tunnustettu ja tunnustettu. ”Mielestäni Linnala kuuluu laadullisesti ja määrällisesti samalle graniitiseinämälle näiden suurmiesten rinnalle. Linnala jaksoi luoda mykistävän laajuisen mieskuorotuotannon, vaikka 1950-luvulle tultaessa hän jäikin armottomasti modernimpien säveltäjien jalkoihin”, Hyökki toteaa.

Laulu-Miesten Linnala-projektiin kuuluu kaikkien 70:n mieskuorolaulun julkaiseminen äänitteillä ja nuottikirjana. Linnalan kokonaistuotannon ensimmäinen äänite julkaistiin vuonna 2012 ja toinen osa 2014. Myös nuottikirja ilmestyi tänä vuonna juhlakonsertin alla. Äänitteiden osalta projekti jatkuu tulevana vuosina.

Laulu-Miehet on ollut viime vuosina muutenkin ahkera levyttäjä. Taneli ja Ilkka Kuusiston mieskuoroteoksia sisältävä *Kuusisto* julkaistiin vuonna 2009. Perinteisten joulukonserttien rakkaimmat sävelmät on koottu *Laulu-Miesten Joulu* -äänitteelle (2010) sekä *Joulu saapuu* -äänitteelle (2013).

100-vuotisjuhlien alla on julkaistu Antti Häyrysen kirjoittama ja Tuomas Kalevan toimittama *Laulu-Miesten vuosisata* -historiateos ja Historialevy varhaisista äänitteistä. Yleisradion arkistot paljastavat, että Laulu-Miehet oli äänitysstudioissa jo 1920-luvulla. Hyökin mukaan YLE:n arkistoon unohtuneet varhaiset äänitteet tuovat arvokkaan lisän suomalaiseen kuoroäänitearkistoon. ”Varhaisimmat äänitteet ovat vuodelta 1928 – siis jo ennen Heikki Klemetin Finlandia-kuoron kanssa tekemää Amerikan-kiertue-äänitettä, joka vuodelta 1938 on ainutlaatuisena edustanut lajiaan tähän asti.”

Kuoro toimii ja vie aikaa

Laulu-Miesten nykyinen varapuheenjohtaja Pekka Siltala liittyi kuoroon vuonna 2005 pitkän YL-uran jälkeen. ”Jäin YL:stä pois sen takia, että kuoromeno alkoi olla vähän liikaakin. Tosin Laulu-Miehet oli juuri valmistautumassa isoon konserttiin, ja sielläkin oli kova meno päällä. Kuoroon tuleminen oli

helppoa, sillä suuri osa laulajista oli tuttuja ennestään YL-ajoilta. Samoin Matti oli tuttu johtaja YL:stä, joten tiesin, kenen johdettavaksi olin menossa.”

Siltala kehuu Laulu-Miehiä siitä, että kaikki hommat, niin musiikilliset kuin hallinnollisetkin, hoidetaan sääntillisesti yhteistuumin. Sopivia henkilöitä löytyy kaikkiin tehtäviin, kuten levy-, nuottikirja- ja historiikkiprojekteihin. Erityiskehut saa kuoron puheenjohtaja Markku Ruutu. Siltalan mukaan kuoro on henkisesti hyvin toimiva – ja paljon aikaa vievä.

Matti Hyökki näkee, että Laulu-Miesten sisällä vaikuttaa YL:n henki, joka tosin hiipui välillä. Uudet musiikkityylit ja vaatimus uudenlaisesta laulutavasta sotkivat ympyröitä. ”Laulu-Miehillä oli aikoinaan vahva, oopperamainen sointi ja laulutyyli. Näitä alettiin kuitenkin karsastaa.”

Hyökin suostuessa – pitkien suostuttelujen jälkeen – Laulu-Miesten johtajaksi vuonna 1998, kuoro oli monin tavoin sekasortoisessa tilassa. Kuoroon oli valittu väärin perustein laulajia, ja näiden karsiminen on Hyökin mielestä kaikkein kauheinta hommaa. Vähitellen kuoro kehittyi johtajan haluamaan suuntaan.

Hyökin mielestä nykyään kuoron ilmapiiri on hyvä ja tekemisen meininki ja luottamus ovat kovalla tasolla. Linnala-paketti on ollut kuorolle sopiva, koska Linnalan musiikki on sopivan haastavaa ja siitä kuulee, milloin lauletaan oikein. Laulu-Miehet ei vielä ole parhaimmillaan oman aikamme musiikin esittäjänä.

Suurimpana haasteena Hyökki kokee kappaleiden saamisen valmiiksi. ”Oppimista kyllä auttaa kovasti se, että ilmapiiri on hyvä ja halu on kova. Vaikka kahdentoista uuden laulun saaminen levytyskuntoon vuoden aikana ei kuulosta suurelta määrältä, on se sitä tällaiselle kuorolle. Mutta tavoitteita pitää olla, muuten ei tahdo syntyä valmista.”

Perusasiat kunnossa

Se, että kuoro on elänyt 100 vuotta kertoo Hyökin mielestä siitä, että perusasiat ovat kunnossa. ”Esimerkiksi kustannustoiminta on suuri manifestaatio, ja kuoro on tuntenut vastuunsa tällä alueella. Kuoron tehtäviin on alusta pitäen kuulunut kehittäminen. Se kertoo omaa kieltään tietyn paikan ottamisesta ja siinä pysymisestä. Kuorolla on kulttuuri takana, ja kuoro pysyy kasassa jäsenistönsä vahvuuden avulla, sisäisen kulttuurin avulla.”

”Juhlavuosi merkitsee sitä, että tehdään töitä korkeapaineella, jotta saataisiin aikaan enemmän kuin muuten. Kaikki haluavat olla mukana kokemassa juhlat. Myös johtaja voi kurottaa vähän pidemmälle kuin normaalisti. Ja vaikka itse ajattelin 90-luvulla, että kuoromatkat ovat menneen maailman touhua, niillä on edelleen merkitystä. Kuorolla on tarve saada olla yhdessä, kokea yhdessä erilaisia asioita.”

Hieno kokonaisuus

Laulu-Miesten kakkostenorin stemmaviskaalina toimiva Hannu Huhma tuli kuoroon vuonna 1998 pian Matti Hyökin tultua johtajaksi. Kuorolaulukokemusta hänellä oli työpaikkansa sekakuorosta. ”Hyvä ystäväni houkutteli minua liittymään Laulu-Miehiin. Menin tutisevin jaloin pääsykokeeseen ja pääsin kuin pääsinkin mukaan. Minulla ei ole vahvaa musiikkitaustaa, mutta oman stemman pystyn kuitenkin opiskelamaan. Suoraan nuoteista laulaminen on haasteellista, mutta kun stemman oppii, laulaminen kyllä sujuu.”

Huhman mielestä Laulu-Miehistä laulaminen on ollut upeaa. Rajoitteena on oma työ tutkijana – jatkuvasti on paljon asioita rästissä, ja aika on tiukalla. Juhlakonserttiin valmistautuminen on tuonut lisää paineita ja ylimääräisiä harjoituksia, etenkin, kun miltei koko ohjelma laulettiin konsertissa ulkoa.

Lahjoituksia Kansallisarkistoon

Laulu-Miesten täyttäessä 100 vuotta on kuoro päättänyt lahjoittaa hallussaan olevan Finlandia-hymnin alkuperäisäännoituksen Kansallisarkistolle. Samassa yhteydessä Laulu-Miehet lahjoitti Kansallisarkistolle 1920-luvulta lähtien kuoron omistukseen tulleet suomalaisten säveltäjien nuottikäsikirjoitukset, yhteensä 104 kappaletta. Käsikirjoitusten joukossa on merkittävien suomalaisten säveltäjien, kuten Madetojan, Palmgrenin, Klemetin ja Linnalan sävellyksiä.

Myös Laulu-Miesten historiallinen arkisto vuodesta 1914 alkaen lahjoitetaan Kansallisarkistolle, missä se on tutkijoiden käytettävissä.

Matti Hyökki on arvostettu ja pidetty johtaja.

Orkesterisäestyksellisissä teoksissa Laulu-Miehiä avusti juhlakonsertissa Ylioppilaskunnan Soittajat johtajanaan Mikk Murdvee.

”Antoisinta on laulaa hyvää musiikkia mukavien tyyppien kanssa. Ja Matti Hyökki on aikamoinen veijari – ihmettelen, miten hänellä riittää intoa ja potkua koko ajan. Harjoitustilanteet ovat hyvin hauskoja, huuli lentää puolin ja toisin. Näistä osista syntyy hieno kokonaisuus. Ja esimerkiksi joidenkin Sibeliuksen teosten laulaminen sykähdyttää aina.”

Kohti valoisaa tulevaisuutta

Miltä näyttävät Laulu-Miesten seuraavat kymmenen vuotta? Pekka Siltala uskoo, että kymmenen vuoden päästä kuoro on nuorentunut ja joukkoon on saatu lisää aktiivisia ja kokeneita laulajia. ”Laulu-Miehet jatkaa suomalaisen mieskuoroperinteen vaalimista ja laajentaa ohjelmistoaan, joka käsittää aikaisemmin sävellettyä mutta esittämätöntä ja tilattua uutta musiikkia. Kuoron organisaatio toimii edelleen aktiivisesti ja uudet virkeät voimat vievät kuoroa kohti uusia haasteita. Myös Eino Linnalan mieskuorotuotannon levytysprojekti on saatu päätökseen.”

Matti Hyökki luottaa musiikin voimaan. ”En näe mitään muuta tietä onneen kuin esiintymislavan kautta. Kuoro on ensisijaisesti nimenomaan esiintyvä korporaatio, ei vaikkapa kustantaja – musiikki edellä kuljetaan eteenpäin. Jos se puoli toimii, kaikki on kunnossa. Jos se puoli hyytyy, ollaan heikoilla. Tällä hetkellä olen tilanteeseen tyytyväinen, sillä kicksejä haetaan nimenomaan musiikista.”

Jopa ruotsalainen kuoroguru Eric Ericson oli Hyökin mukaan 1980-luvulla sitä mieltä, että säestyksetön kuorolaulu kuolee, koska nuoret eivät kiinnostuneet siitä. ”Onneksi Ericsonin huoli oli turha, sillä a cappella kuukoistaa edelleen, uusia kuoroja syntyy, YLE valitsee vuoden nuorisokuoroja ja toiselle sadalle päässeet ikäpresidenttikuorot toimivat vireästi vastustaen kaikenlaista saattohoitoa.”

Millä eväillä kuorolaulu sitten pitää pintansa yhä kovenevassa kilpailussa? ”Mitä hyvänsä teetkin, sen pitää olla hyvää ja kuulostaa viihdyttävältä – enkä nyt puhu viihdemusiikista. On laulettava hyvin sellaista musiikkia, joka houkuttelee yleisöä – niin, että yleisö ei tule pelkästään kuuntelemaan isää tai isoisää. Laatu merkitsee kaikista eniten. Jos ei päästä tarpeeksi laadukkaaseen lopputulokseen, pitää vaihtaa musiikkia. Sitä kautta myös laulajat saa innostumaan ja sitoutumaan.” ♦

Ahti Viluksela
kuvat Markku Pihlaja

Laulu on uskoa aurinkoon

Esiintyminen Turun Tuomiokirkossa TV-uutisia varten.

Turkulainen Mieskuoro Laulun Ystävät viettää Laulu-Miesten tavoin satavuotisjuhlallisuuksiaan kuluva talvikauden aikana, mutta sen juhlallisuudet jakautuvat sekä vuosien 2014 että -15 puolelle johtuen siitä, että näin tapahtui sata vuotta sittenkin. Kuoron ensimmäinen esiintyminen ajoittui marraskuulle 1914 ja ensimmäinen julkinen konsertti helmikuulle -15. Juhlatapahtumat ajoittuvat samoihin ajankohtiin nyt sata vuotta myöhemminkin. Kuoroa johtaa nykyään Juha Järvinen, joka on sen kahdeskymmenes johtaja tehtävässä sata vuotta sitten aloittaneen Walfrid Wahlroosin jälkeen.

Laulun Ystävissä on vuosikymmenten mittaan laulanut jokseenkin tasan 800 miestä, heidän joukossaan huomattavan vaikutusvaltaisia turkulaisia, joten kuoron rooli kaupungin kulttuurielämässä on ollut kohtalaisen suuri. Turun kirjamessuilla lokakuussa julkistetun satavuotishistoriikin toimittajalla Herkko Rautakorvella on ollut kiitollinen tehtävä

saattaa kuoron tähänastinen tarina yksiin kansiin. Koska LY:n menneiden vuosikymmenten dokumentointi on ollut ilmeisen järjestelmällistä ja tarkkaa, on tulos selkeää ja hauskaakin luettavaa. Laulun Ystävät on ollut – ja on ilmiselvästi edelleen – jäsenilleen elämäntapa, johon ollaan valmiita sijoittamaan aikaa ja tarmoa. Kirjan kuorohistoriikiksi erittäin värikästä ja moni-ilmeistä kerrontaa täydentävät myös suorat linkit nettiaineistoon. Julkaisun nimi ”Laulu on uskoa aurinkoon” on peräisin yhdestä kuoron kolmesta tunnusmarssista.

Juhlakaaren, jonka suojelijana toimii tasavallan presidentin puoliso, Turun kirjamessujen ohjelmapäällikkö Jenni Haukio, tapahtumat ovat Herkko Rautakorven mukaan tehneet kuorolaisen elämästä normaaliaikojen hektisempää. Syksyn aikana kuoro on osallistunut muun muassa Sotakorpojen valtakunnalliseen tapahtumaan, laulanut jumalanpalveluksessa Mikaelinkirkossa ja kuoron ensi esitystä muistaen diakoniatyön hyväksi järjestetyssä konsertissa Tuomiokirkossa. Turun uudessa pääkirjastossa pidettiin kuoron 100-vuotisnäyttely, joka sai runsaasti myönteistä palautetta. Näyttely jatkuu mini-muotoisena LY:n salilla.